

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/18/2019
Identifikačné číslo spisu: 3716203546
Dátum vydania rozhodnutia: 27.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Slováčeková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3716203546.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne M. M. Š., bývajúcej v O., G.M. A. XXXX/XX, zastúpenej JUDr. Luciou Sukopovou, advokátkou so sídlom v Trnave, Františkánska 5, proti žalovanému O. W., bývajúcemu v V. XXX, zastúpenému spoločnosťou Advokátska kancelária CORPIS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Gorkého 10, IČO: 47 237 783, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 7 C 116/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 28. mája 2018 sp. zn. 6 Co 319/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má proti žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. mája 2018 sp. zn. 6 Co 319/2017 potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica z 1. marca 2017 č. k. 7 C 116/2016-101 (ďalej len „súd prvej inštancie“), ktorým zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala vyporiadania jej bezpodielového spoluvlastníctva so žalovaným k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX pre k. ú. V., a to parcele registra „C“ č. XX/X - záhrady o výmere 437 m², parcele registra „C“ č. XXX/X - ostatné plochy o výmere 38 m², parcele registra „C“ č. XXX/X - záhrady o výmere 131 m² a parcele registra „C“ č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoría o výmere 84 m², a žalovanému priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (ďalej tiež „sporný pozemok“ alebo „predmetný pozemok“). V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na právnom závere, že v zmysle ust. § 143 a § 150 Občianskeho zákonníka žalobkyňa so žalovaným počas trvania manželstva nenadobudli žiaden hnutel'ný alebo nehnuteľný majetok, ktorý by mohol byť predmetom vyporiadania BSM. Žalobkyňa predmetom vyporiadania BSM urobila sporný pozemok. Žalobkyňa so žalovaným v čase jeho nadobudnutia nedisponovali finančnou hotovosťou, z ktorej by boli schopní uhradiť zaň kúpnu cenu. Žalovaný použil na úhradu kúpnej ceny finančné prostriedky, ktoré

získal darom od svojich rodičov vo výške 2.500,- eur. Odvolací súd konštatoval, že odvolacie námietky žalobkyne vo veci samej boli totožné s námietkami, ktoré uplatnila pred súdom prvej inštancie, ktorý vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, vyhodnotil dôkazy v konaní vykonané každý jednotlivito a všetky vo vzájomnej súvislosti, odôvodnil, z akých dôvodov a ktoré tvrdenia účastníkov mal za preukázané, a ktoré nie, uviedol svoje skutkové zistenia, ktoré z dokazovania vyplynuli a na vec aplikoval správne právne predpisy, ktoré i správne vyložil; odvolacie námietky žalobkyne preto nemohli v danej veci privodiť zmenu napadnutého rozsudku. Žalobkyňa preukázala, že predmetný pozemok bol nadobudnutý za trvania manželstva účastníkov, čo však nebolo sporné vzhľadom na listinný dôkaz, ktorým bola kúpna zmluva z 13. júna 2012. Žalovaný tvrdil, že predmetný pozemok kúpil za svoje výlučné prostriedky, ktoré získal darom od svojich rodičov. Svoje tvrdenia podložil zápisnicou osvedčujúcou určitú skutočnosť, spísanou pred notárkou, ako aj svedeckými výpoveďami jeho rodičov. Podľa názoru odvolacieho súdu žalovaný takto uniesol dôkazné bremeno, že predmetný pozemok zakúpil za svoje výlučné finančné prostriedky. Skutočnosť, že finančné prostriedky na kúpu sporného pozemku, podľa tvrdení žalobkyne, boli použité z predaja motoriky a časť zo spoločných prostriedkov, preukázaná nebola, nemohol byť teda urobený záver, že predmetný pozemok bol nadobudnutý aj za spoločné prostriedky. Samotná kúpna zmluva na sporný pozemok, ktorá bola uzatvorená len medzi žalovaným ako kupujúcim a V. B. ako predávajúcou, ako aj písomné osvedčenie o inej skutočnosti podľa § 64 Notárskeho poriadku zo dňa 7. júna 2016 svedčia o tom, že obaja účastníci prejavili vôľu, aby predmetný pozemok kúpil žalovaný do svojho výlučného vlastníctva zo svojich výlučných prostriedkov. Bez právneho významu bola i odvolacia námietka žalobkyne, že rodičia žalovaného nedisponovali v čase darovania vyššou finančnou hotovosťou, keďže túto skutočnosť žalobkyňa nepreukázala. Ďalšie odvolacie námietky žalobkyne vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila tým, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), a tiež tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Naplnenie predmetných dovolacích dôvodov vidí žalobkyňa v tom, že súdy nižších inštancií vôbec nevzali do úvahy, že jediným dôkazom smerujúcim k potvrdeniu skutkovej verzie tvrdenej žalovaným bolo vyhlásenie (vo forme notárskej zápisnice) rodičov žalovaného a ich svedecká výpoveď, pričom je zrejmé, že rodičia žalovaného majú ako blízke osoby záujem na procesnom úspechu žalovaného vo veci. Oba súdy vzali bez akéhokoľvek zdôvodnenia ich výpoveď za pravdivú. Tým, že súdy sa v odôvodnení svojich rozhodnutí žiadnym spôsobom nevysporiadali s námietkami žalobkyne ohľadom toho, že ide o blízke osoby žalovaného, ktoré majú záujem na jeho úspechu vo veci, procesným postupom znemožnili žalobkyňi, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Rovnako ako účelovú nevyhodnotili výpoveď svedka M. R. o procese uzatvárania kúpnej zmluvy, ktorý žalovanému po tom, ako začal stavať rodinný dom na spornom pozemku, prenajímal svoj rodinný dom v V. ako i časť svojho pozemku, teda je so žalovaným tiež v bližšom vzťahu, čím sa ani jeden z konajúcich súdov nezaoberal. Súdy nižších inštancií porušili právo žalobkyne na riadne, racionálne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia svojvoľným hodnotením dôkazov nespôsobilých preukázať pravdivosť tvrdení žalovaného. Hodnotenie dôkazov vykonané prvoinštančným aj odvolacím súdom v danej veci je v rozpore so všeobecnou skúsenosťou, keď oba súdy úplne ignorovali zákonné ustanovenie § 143 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva. Súdy dali prednosť nepreukázateľným tvrdeniam rodičov žalovaného pred zákonným ustanovením, a to v situácii, keď z preukázanej výšky príjmov strán sporu bolo zrejmé, že príjem žalobkyne a žalovaného dosahoval výšku, z ktorej nebol problém sporný pozemok zakúpiť. Na druhej strane odvolací súd v odseku 31 odôvodnenia svojho potvrdzujúceho rozsudku konštatoval, že žalobkyňa nepreukázala, že rodičia žalovaného nedisponovali dostatočným množstvom peňažných prostriedkov na to, aby ich mohli poskytnúť žalovanému na kúpu predmetného pozemku. Nedôvodne tak preniesol na žalobkyňu dôkazné bremeno, ktoré zaťažovalo žalovaného, ktorý práve mal preukázať,

že peňažné prostriedky mu boli zo strany rodičov reálne odovzdané. Uvedené konštatovanie je v rozpore s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). V tejto súvislosti žalobkyňa poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu z 31. mája 2010 sp. zn. 6 Cdo 81/2010, v zmysle ktorého samotná skutočnosť, či účastník konania vystupuje na strane žalobcu alebo žalovaného, nemá priamy vplyv na jeho povinnosť tvrdiť rozhodujúce skutočnosti a predložiť alebo označiť dôkazy na svoje tvrdenia. Rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi účastníkmi v spore závisí na tom, ako vymedzuje právna norma práva a povinnosti účastníkov. Obvykle platí, že skutočnosť navodzujúce žalované právo musí tvrdiť žalobca, zatiaľ čo okolnosti toto právo vylučujúce sú záležitosťou žalovaného. Bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno vystihuje aktuálnu skutkovú a dôkaznú situáciu konania. V priebehu sporu sa môže meniť, teda môže dochádzať k jeho prerozdeľovaniu. Pri posudzovaní dôkazného bremena na strane toho-ktorého účastníka treba rešpektovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, t. j. pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje. Od nikoho nemožno spravodlivo žiadať, aby preukazoval reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti. Preukázanie takejto skutočnosti je totiž spravidla objektívne nemožné. Rozhodnutia súdov nižších inštancií sú tak založené na nesprávnom hodnotení a vykonávaní dôkazov, ktoré sú v rozpore so závermi obsiahnutými v judikatúre najvyššieho súdu, čím je daný dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Na základe uvedeného žalobkyňa navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Žalovaný sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

5. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

6. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je skôr reštriktívny výklad (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 4 Cdo 209/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval

vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. V danom prípade žalobkyňa prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje popri sebe z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a (zároveň) aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

15. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

16. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu do 30. júna 2016 považovala za vady zmätočnosti najzávažnejšie procesné nesprávnosti, ktoré bez ďalšieho viedli k zrušeniu napadnutého rozhodnutia (1 Cdo 345/2014, 2 Cdo 43/2012, 3 Cdo 98/2005, 4 Cdo 344/2014, 5 Cdo 101/2015, 6 Cdo 292/2013, 7 Cdo 500/2014, 8 ECdo 259/2014). Aj za účinnosti novej právnej úpravy je aktuálny právny názor, podľa

ktorého prípustnosť dovolania nezakladá tvrdenie dovolateľa o existencii vady zmätočnosti, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 127/2012, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 29/2016, 4 Cdo 133/2015, 5 Cdo 467/2014, 6 Cdo 5/2014, 7 Cdo 7/2016, 8 Cdo 450/2015).

17. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie) znemožňujúca strane sporu (účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 202/2017, 2 Cdo 162/2017, 3 Cdo 22/2018, 4 Cdo 87/2017, 5 Cdo 112/2018, 7 Cdo 202/2017, 8 Cdo 85/2018). Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane zdôrazňuje, že pojem „procesný postup“ nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou (návrhom) uplatneného nároku (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 220/2017, 3 Cdo 110/2017, 4 Cdo 128/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 35/2018, 8 Cdo 56/2017, 1 VCdo 2/2017).

18. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom konaní, „postupom súdu“ nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 Cdo 18/2018, 2 Cdo 39/2018, 3 Cdo 173/2017, 7 Cdo 150/2017, 8 Cdo 49/2017). Otázku ústavnej súladnosti právneho záveru dovolacieho súdu založeného na takomto chápaní pojmu „procesný postup súdu“ posudzoval už Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“; I. ÚS 21/2018, III. ÚS 614/2017, IV. ÚS 88/2018), podané sťažnosti však odmietol s odôvodnením, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní nemajúci oporu v zákone.

19. Žalobkyňa vidí procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP v svojvoľnom hodnotení dôkazov odvolacím i prvoinštančným súdom a tiež v nedostatočnom, nepresvedčivom odôvodnení ich rozhodnutí, keď nedali presvedčivú a jasnú odpoveď na podstatné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

20. Dovolací súd je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Vzhľadom na to, že dovolací súd v dovolacom konaní nevykonáva dokazovanie, nemôže ani prehodnocovať dôkazy vykonané v konaní na súdoch oboch inštancií a posudzovať správnosť z nich vyvedených skutkových zistení (záverov). Aj v danom prípade boli podkladom pre posúdenie, či sporný pozemok patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, výsledky vykonaného dokazovania. Na ich podklade odvolací súd dospel k skutkovému záveru, že žalovaný uniesol dôkazné bremeno, že predmetný pozemok zakúpil za svoje výlučné finančné prostriedky, ktoré získal darom od svojich rodičov. Takto zistený a dokazovaním ustálený skutkový základ sporu (resp. takto vyriešené otázky skutkovej povahy) nemožno v dovolacom konaní úspešne spochybňovať.

21. Podľa právnej úpravy do 30. júna 2016 prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku (teraz § 420 písm. f/ CSP) nezakladalo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017).

22. Dovolateľka tvrdí, že napadnutý rozsudok je nedostatočne odôvodnený, nepreskúmateľný a že ňou namietaná okolnosť zakladá vadu zmätočnosti. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) ale zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality odôvodnenia) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila (len) tzv. iná vada konania majúca za následok

nesprávne rozhodnutie vecí (viď § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len „O.s.p.“). Váda tejto povahy nebola považovaná za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

23. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ (teda nie zmätočnosť) zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016 prijaté za predchádzajúcej právnej úpravy civilného konania, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017).

24. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; medzi nimi uviedol dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k záveru, prečo nie je možné žalobe žalobkyne o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov vyhovieť a prečo považuje žalovaného za výlučného vlastníka sporného pozemku (viď bod 1 tohto rozhodnutia). Podľa presvedčenia dovolacieho súdu má odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia náležitosti v zmysle § 236 CSP a žalobkyňa neopodstatnene namieta nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

25. Z obsahu žalobkyňou podaného dovolania vyplýva, že jeho prípustnosť vyvodzuje tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

26. Súčasná judikatúra najvyššieho súdu sa ustálila na tom, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

27. Posudzujúc dovolanie podľa jeho obsahu (§ 124 CSP) je zrejmé, že za relevantnú podľa tohto ustanovenia považuje dovolateľka otázku tzv. negatívnej dôkaznej teórie, t. j. pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje.

28. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Obsah tohto pojmu napĺňajú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré

sú publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Patrí doň ale aj prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili (3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017, 6 Cdo 129/2017). Aby mala dovolateľom nastolená otázka relevantný význam v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí byť riešená odvolacím súdom a odvolací súd na jej riešení musel založiť svoje rozhodnutie.

29. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pritom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu. Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, ani akademické otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Prípustnosť dovolania nezakladá ani všeobecná nespokojnosť dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu (resp. jeho právnymi závermi). Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

30. Odklon právnych záverov odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odôvodňuje žalobkyňa poukázaním na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 81/2010. Toto rozhodnutie bolo vydané v dovolacom konaní vo veci týkajúcej sa určenia dedičského práva, v ktorej sa žalobcovia domáhali voči žalovanému určenia, že sú dedičmi zo zákona v štvrtej dedičskej skupine po poručiteľovi. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí konštatoval, že „pri posudzovaní dôkazného bremena na strane toho-ktorého účastníka treba rešpektovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, t.j. pravidlo, že neexistencia (niečoho) majúca trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje. Na nikom totiž nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti. V prejednávanej veci to potom znamená, že žalobcovia nemali povinnosť preukázať neexistenciu skutočností, z ktorých odvodzoval svoje dedičské právo žalovaný, ale naopak ich preukázanie bolo povinnosťou žalovaného“.

31. Dovolateľkou nastolená právna otázka tzv. negatívnej dôkaznej teórie predmetné kritérium dovolacej otázky podľa § 421 ods. 1 písm. a/ nespĺňa, pretože nejde o otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci, od jej vyriešenia rozhodnutie súdu v spore nezáviselo, odvolací súd uvedenú odvoláciu námietku žalobkyne vyhodnotil ako irelevantnú (odsek 31 odvolacieho rozsudku) a jej vyriešenie by neovplyvnilo rozhodnutie vo veci samej a právne postavenie žalobkyne v spore. Odvolací súd svoje rozhodnutie založil na tom skutkovom základe, že žalovaný preukázal (svojou výpoveďou, výpoveďami svedkov a listinnými dôkazmi), že sporný pozemok kúpil výlučne za svoje prostriedky, ktoré získal darom od svojich rodičov, a preto nepatrí do bezpodielového spoluvlastníctva strán. Vzhľadom na uvedené, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia právnej otázky nastolenej dovolateľkou, táto nebola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

32. Z podaného dovolania vyplýva, že žalobkyňa jeho prípustnosť vyvodzuje tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

33. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Právna úprava účinná od 1. júla 2016 dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej

rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

34. Hoci dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, z obsahu jej dovolania vyplýva, že tento dovolací dôvod namieta len formálne bez konkrétneho vymedzenia, v čom táto vada spočíva, nie je teda vymedzený spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniu § 432 ods. 2 CSP. Absenciu takejto náležitosti považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania (§ 447 písm. f/ CSP).

35. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne v časti, v ktorej namieta vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP, odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

36. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.